

บันทึกข้อตกลง

เรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ.2546

1. ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

ด้วยพิจารณาเห็นว่า ขณะนี้สถานการณ์การค้าเด็กและหญิงยังคงรุนแรงอยู่ แม้จะมีการใช้บันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ.2542 แล้วก็ตาม การปฏิบัติงานตามข้อตกลงดังกล่าว มีข้อบกพร่องในหลายประเด็น คณะอนุกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง จึงได้ปรับปรุงแก้ไขเป็น บันทึกข้อตกลงเรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 เพื่อใช้แทน ประกอบกับ

1.1 การค้าเด็กและหญิงยังคงเป็นปัญหาที่สังคมโลกได้ตระหนักและเห็นพ้องต้องกันว่า เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง

1.2 ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้อย่างมาก และปัญหาที่ความรุนแรงขึ้น เมื่อองค์การอาชญากรรมข้ามชาติใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งแสวงหาประโยชน์จำนวนมากจากการค้าเด็กและหญิง ประเทศไทยถูกใช้ใน 3 สถานะ คือ สถานะประเทศต้นทาง โดยมี การส่งเด็กและหญิงเพื่อการแสวงหาประโยชน์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ขณะเดียวกันก็มีสถานะที่เป็นประเทศปลายทาง คือ มีเด็กและหญิงต่างประเทศถูกนำมาค้า และสถานะที่เป็นประเทศทางผ่าน คือ ใช้ประเทศไทยเป็นประเทศทางผ่านเพื่อส่งออกไปยังประเทศอื่น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นมิได้มีผลกระทบต่อประเทศใดประเทศหนึ่งประเทศเดียว แต่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกประเทศจะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหา

1.3 การค้าเด็กและหญิงไทยภายในประเทศก็ยังคงปรากฏอยู่แม้ว่าจะไม่มากเท่าที่เป็นมาเมื่อสี่ปีที่ผ่านมาแล้วก็ตาม

1.4 หลายประเทศได้ให้ความสนใจกับปัญหากังกล่าวมากขึ้น โดยการจัดประชุมหาแนวทางแก้ไข ปัญหาทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค ผลการประชุมแต่ละครั้งได้มีข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวางสำหรับประเทศไทยได้มีการประชุมหลายครั้ง อาทิ การจัดประชุมสัมมนาในระดับภูมิภาคเรื่องการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ นอกจากนี้ ยังได้มีการประชุมระดับภูมิภาคเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2544 เพื่อรายงานความก้าวหน้าและวางแผนร่วมกันในการดำเนินการต่อไป

สำหรับการประชุมระดับโลกได้มีการประชุมครั้งแรกที่ประเทศสวีเดน เมื่อปี พ.ศ.2539 และครั้งที่ 2 ที่ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. 2544 ซึ่งประเทศไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วย

1.5 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2541 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ ต่อมาในปี 2542 ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง โดยใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ ” และในปี พ.ศ. 2546 ได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโดยใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง ” โดยคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ องค์กรเอกชน นักวิชาการ และผู้แทนองค์กรระหว่างประเทศในประเทศไทยที่ทำงานเกี่ยวข้องและองค์กรเหล่านี้ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.6 เมื่อเดือนธันวาคม 2541 ได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับและรองผู้กำกับเกี่ยวกับปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่าควรจะให้การดูแลช่วยเหลือแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยกำหนดเป็นขั้นเป็นตอนปฏิบัติให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และให้นำประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2540 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการดำเนินการ และเพื่อให้งานนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงได้มีการลงนามร่วมกันในบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ.2542 ระหว่างหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (ในขณะนั้น) ประธานคณะกรรมการประสานงานเรื่องเด็กต่างชาติและผู้แทนเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง

1.7 เนื่องจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ประกอบกับบันทึกข้อตกลงดังกล่าวได้ใช้ปฏิบัติมาเป็นเวลาเกือบสี่ปี ซึ่งที่ผ่านมาได้จัดให้มีการฝึกอบรม ผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรวจภูธร ตำรวจนครบาล ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจตระเวนชายแดน เจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์ (ในขณะนั้น) พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์จากกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และผู้แทนจากองค์กรเอกชน ท่านเหล่านี้ได้ให้ข้อคิดเห็นเชิงปฏิบัติต้องการการแก้ไขข้อความต่างๆ ให้เป็นปัจจุบันและเหมาะสมยิ่งขึ้น

คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการฝึกอบรมและข้อคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานตามบันทึกข้อตกลงฉบับแรกดำเนินการปรับปรุงให้มีความครอบคลุมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยได้ผ่านการประชุมปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดและใช้เวลาเพื่อการนี้เป็นเวลาประมาณ 1 ปี

แต่เนื่องจากพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน พะเยา ลำพูน ลำปางและตาก เป็นพื้นที่ที่ประสบการค้าเด็กและหญิงตามความหมายในข้อ 2.1 นอกจากพื้นที่บางแห่งยังเป็นเส้นทางผ่านของเด็กและหญิงจากต่างชาติ เดินทางเข้า

มาค้าประเวณีในประเทศไทยหรือเดินทางต่อไปยังประเทศที่สาม แม้ว่ารัฐได้กำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อการแก้ไขปัญหาในหลายประการแต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังมีได้ลดน้อยลง ดังนั้น เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กและหญิงของพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือมีการประสานงานและมีการส่งต่อภารกิจกันอย่างเป็นระบบ และกำหนดรูปแบบขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือเด็กและหญิงอย่างสอดคล้องกัน จึงเห็นควรจัดทำบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ.2546

คณะอนุกรรมการจัดทำบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ.2546 จึงได้จัดให้มีการลงนามโดยผู้แทนหน่วยงานต่างๆ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง 3 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจำจังหวัด อัยการจังหวัด พัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ผู้แทนจากองค์กรเอกชน และพยานตามรายนามลงลายมือชื่อทำบันทึกข้อตกลงนี้

2. กรณีที่ถือว่าเด็กและหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และพึงได้รับการช่วยเหลือ

2.1 กรณีเด็กหรือหญิงที่ถูกบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กรเป็นธุระจัดหา ชื้อ ขาย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หนองเหนียว หรือกักขัง ซ่อนเร้นซึ่งเด็กหรือหญิง โดยใช้อุบายล่อลวง ชูเชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะกระทำภายในหรือภายนอกราชอาณาจักรและกระทำการดังกล่าวทำให้เด็กหรือหญิงนั้นตกอยู่ในสภาวะจำยอม กระทำการหรือยอมรับกระทำการใดๆ อันมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น การค้าบริการทางเพศ การข่มขู่บังคับจิตใจ การใช้แรงงานโดยการทารุณ หรือโดยเอาเปรียบในทางแรงงานประการอื่น อาทิ การเอาเปรียบค่าจ้างแรงงาน หรือบังคับขู่เชิญให้เป็นขอทานหรือการกระทำอื่นใดที่ไร้คุณธรรม

2.2 มีพฤติการณ์ตามที่กำหนดไว้ใน 2.1 กระทำต่อเด็กทั้งหญิงและชายหรือหญิง ไม่ว่าจะเด็กหรือหญิงนั้นจะยินยอมหรือมีส่วนรู้เห็นต่อการกระทำในเบื้องต้นหรือไม่ก็ตาม ให้ถือว่าเด็กหรือหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

3. เด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

3.1 เด็กหรือหญิงไทยที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

3.2 เด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าประเทศไทยหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

3.3 เด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าประเทศไทยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ภายหลังตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

3.4 เด็กและหญิงที่มีได้มีสัญชาติไทย แต่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

การวินิจฉัยว่าเด็กและหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์หรือไม่ ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยผู้มีอำนาจวินิจฉัยรับฟังพยานหลักฐานและเหตุผลจากหน่วยงานที่พบหรือดูแลเด็กและหญิงนั้นอยู่

4. การปฏิบัติการให้ความคุ้มครองก่อนการช่วยเหลือเด็กและหญิง

4.1 การสร้างกลไกการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองเด็กและหญิง

4.1.1 การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัด

ให้จังหวัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด อัยการจังหวัด ปลัดจังหวัด จัดหางานจังหวัด สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ผู้แทนสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ (ถ้ามี) องค์กรเอกชน หน่วยงานและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และให้พัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เป็นเลขานุการศูนย์ปฏิบัติการ

4.1.2 ให้ศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัด มีหน้าที่

- ก.) ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เป็นเครือข่ายในการรับแจ้งเหตุ ช่วยเหลือคุ้มครอง บำบัดฟื้นฟู และส่งตัวเด็กและหญิงกลับคืนสู่ภูมิลำเนา
- ข.) ดำเนินการกับตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
- ค.) จัดระบบการเก็บข้อมูล ประมวลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงาน การดำเนินการคุ้มครอง ช่วยเหลือ บำบัดฟื้นฟู และการคืนสู่สังคมรวมทั้งการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเป็นรายกรณี
- ง.) ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีความรู้ ความตระหนักและทักษะในการปฏิบัติงานในทุกด้าน อาทิ ด้านการคุ้มครอง ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง

จ.) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการค้าเด็กและหญิงในระดับชาติ

ฉ.) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานในระดับต่างๆ

ช.) มีหน้าที่อื่นใดตามที่คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการเห็นสมควร

4.1.3 ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เป็นหน่วยงานประสานงานในการรับแจ้งเหตุ และให้ประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้เป็นที่รู้จักอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

4.2 กระบวนการช่วยเหลือเด็กหรือหญิง

4.2.1 ให้ศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัดจัดตั้งชุดปฏิบัติการช่วยเหลือในรูปแบบสหวิชาชีพ

ประกอบด้วย ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง นักสังคมสงเคราะห์ (ภาครัฐและเอกชน) นักจิตวิทยา แพทย์ ล่าม และบุคคลที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม (ภาครัฐและภาคเอกชน) เพื่อช่วยเหลือเด็กและหญิงตามบันทึกข้อตกลงเรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็ก

และหญิง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 และบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็ก และหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ

จังหวัดใดเห็นสมควรจัดตั้งศูนย์การช่วยเหลือในรูปแบบสหวิชาชีพในระดับอำเภอที่มีความพร้อม ให้จัดตั้งได้ตามความจำเป็น

กรณีจังหวัดใดที่มีศูนย์ปฏิบัติการที่ทำงานคล้ายคลึงกันกับข้อ 4.1.1 และ 4.1.2 ให้เพิ่มภารกิจในการให้ความช่วยเหลือเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ด้วย

4.2.2 ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์คาบเกี่ยวในหลายจังหวัด และมีความจำเป็นต้องดำเนินการประสานงานกันในหลายจังหวัด ให้ศูนย์ปฏิบัติการระดับจังหวัดประสานงานกับศูนย์พิทักษ์เด็กและสตรี กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 หรือภาค 6 หรือภาคอื่นๆ หรือศูนย์พิทักษ์เด็กและสตรี (พตส.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน และมีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กและหญิงจะได้รับอันตราย หรือถูกเคลื่อนย้าย ให้เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการในพื้นที่เกิดเหตุดำเนินการช่วยเหลือโดยทันที และให้แจ้งศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดทราบโดยเร็ว

4.2.3 ก่อนดำเนินการช่วยเหลือเด็กและหญิงออกจากสถานการค้าประเวณี หรือสถานบริการ หรือสถานที่อื่นใด ควรมีการตรวจสอบข้อเท็จจริง และหากมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ให้ชุดปฏิบัติการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

4.2.4 ให้กระบวนการช่วยเหลือเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อ ห้ามบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง เผยแพร่เสียงของบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือผู้ซึ่งเป็นพยาน หรือห้ามโฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ภาพหรือเสียงไม่ว่าในสารสนเทศใด ซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน ที่ทำให้บุคคลอื่นรู้จักชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้เสียหาย หรือโฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ภาพหรือเสียงไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด เปิดเผยแพร่ไว้ที่ สถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายนั้น เว้นแต่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายและพยาน

4.2.5 การดำเนินการขององค์กรที่มีใช้องค์กรเอกชนไทย ให้ปฏิบัติดังนี้

ก.) กรณีองค์กรนานาชาติ ให้ประสานงานกับศูนย์ปฏิบัติการตามข้อ 4.1

ข.) กรณีองค์กรเอกชนต่างประเทศ ที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทยตามกฎหมาย ให้ประสานนโยบายและกิจกรรมกับศูนย์ปฏิบัติการและปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงฉบับนี้

4.2.6 ในกรณีเข้าไปปฏิบัติการช่วยเหลือให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตามกฎหมายให้มากที่สุด

5. แนวทางปฏิบัติกรณีเด็กและหญิงไทยที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

กรณีที่เด็กและหญิงไทยตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ภายในประเทศหรือที่ถูกแสวงประโยชน์โดยส่งออกไปนอกประเทศ ให้นำประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ

คำประเพณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มาพิจารณาดำเนินการ โดยยึดแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

5.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า เด็กหรือหญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ช่วยเหลือเด็กและหญิงออกจากสถานการณ์การค้าประเพณี หรือสถานบริการหรือสถานที่อื่นใด ให้รีบสอบปากคำ เด็กหรือหญิงนั้นไว้เป็นพยานและประสานพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการสืบพยานไว้ก่อน ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าเด็กและหญิง พ.ศ.2540 โดยทันที แม้การสอบสวนจะยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม

ในการสอบปากคำดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจร้องขอให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่เข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำด้วย ก็ได้

5.2 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการค้าเด็กและหญิงซึ่งเป็นผู้ที่เป็นธุระ จัดหา ล่อไป พาไป ซื้อมา จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขังซ่อนเร้น ใช้อุบาย ล่อลวง ชูเชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมหรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดซึ่งเด็กหรือ หญิง ผู้ประกอบการ ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการ ผู้ควบคุม หรือผู้จัดให้เด็กหรือหญิงกระทำการหรือยอมรับ กระทำการใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือผู้ที่เป็นลูกค้าใช้บริการทางเพศกับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในสถานการณ์ คำประเพณี อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเพณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและ ปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ถืออายุเด็กในขณะที่ความผิด เกิดครั้งแรก และหากความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี แต่พบการกระทำความผิดเมื่อเด็กอายุเกิน 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

5.3 ในกรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการ ป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 หลังจากสอบปากคำภายใน 24 ชั่วโมง ให้รีบนำเด็ก และหญิงส่งสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ของ เอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองและศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดเห็นชอบ เพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลและให้สถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ แล้วแต่กรณี จัดให้มีการตรวจร่างกาย เด็กและหญิงนั้นทุกกรณี

ในกรณีที่การสอบปากคำไม่แล้วเสร็จภายใน 24 ชั่วโมง ก็ให้ส่งเด็กและหญิงเข้าอยู่ในความดูแล ของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองและศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดเห็นชอบ

หากจังหวัดใดไม่มีสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ดังกล่าวให้จัดหาสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย โดยความเห็นชอบของศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด

กรณีเป็นหญิงอายุเกิน 18 ปี หลังสอบปากคำแล้ว หากหญิงนั้นสมัครใจขออยู่ฝึกอาชีพกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ก็ให้เป็นไปตามนั้น ในกรณีการสอบปากคำยังไม่แล้วเสร็จ และมีความจำเป็นต้องดำเนินการตามมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ให้ส่งหญิงนั้นไปอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรอง

5.4 ในกรณีที่เด็กหรือหญิงไม่มีหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน หรือมีบัตรประจำตัวประชาชนแต่รูปถ่ายในบัตรประจำตัวประชาชนนั้นไม่เหมือนผู้ใช้บัตรประจำตัวประชาชนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีใช้บัตรประจำตัวประชาชนของเด็กหรือหญิงนั้นหรือมีการปลอมแปลงแก้ไขเปลี่ยนแปลงบัตรประจำตัวประชาชนนั้น หรือมีหลักฐานที่ทางราชการออกให้ชี้แทนบัตรประชาชนเป็นการชั่วคราว ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและอายุกับสำนักงานทะเบียนราษฎรและประสานแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ

5.5 ในกรณีที่เด็กหรือหญิงอ้างว่าอายุเกิน 18 ปี และไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรแสดงตัวอื่น และมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กและหญิงนั้นอายุไม่เกิด 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดให้มีการตรวจร่างกายเด็กหรือหญิงนั้นทางการแพทย์ โดยการตรวจฟันหรือตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่นใดเพื่อวินิจฉัยว่าเด็กหรือหญิงนั้นอายุเกิน 18 ปี หรือไม่ ในกรณีที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้จัดให้มีการตรวจ ให้ประสานแจ้งผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว

5.6 ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สอบถามข้อเท็จจริงเบื้องต้นโดยละเอียดจากเด็กและหญิงที่ตกเป็นผู้เสียหาย และดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเก็บไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ และประสานส่งต่อข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวนเพื่อประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

5.7 การสอบปากคำเบื้องต้น การสืบสวนสอบสวนและสืบพยานในศาล ให้พนักงานสอบสวนประสานงานแจ้ง สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด หรือองค์กรเอกชน ให้จัดหาหรือประสานงานให้เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานและเด็กและหญิง ซึ่งได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ และจิตแพทย์แล้วแต่กรณี เข้าร่วมการสอบปากคำเบื้องต้น การสอบสวน และสืบพยานในศาลด้วย

5.8 ในระหว่างเด็กและหญิงอยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ให้จัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสม โดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูร่างกายจิตใจ ตลอดจนการดำเนินการตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ ก่อนส่งกลับหมู่บ้าน

กรณีเด็กและหญิงอยู่ในความดูแลขององค์กรเอกชน ให้องค์กรเอกชนปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่ง

5.9 มิให้ถือว่าสถานที่ที่ใช้ในการดูแลเด็กและหญิงของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองและศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดเห็นชอบ เป็นสถานที่คุ้มครองบุคคลตามอำนาจของพนักงานสอบสวน หรืออำนาจศาล

5.10 ในกรณีที่เด็กและหญิงไทยตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยส่งออกไปภายนอกประเทศ เมื่อสถานทูต สถานกงสุลของประเทศไทยที่ประจำประเทศนั้นๆ ได้ช่วยเหลือส่งตัวกลับประเทศไทย ให้กระทรวงการต่างประเทศประสานงานกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการตาม 5.2 – 5.9

5.11 การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองในการให้ที่พักพิง อาหารและการเดินทางแก่พยาน หรือเด็กและหญิงที่เป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ในบันทึกข้อตกลงนี้

6. แนวทางปฏิบัติกรณีเด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าประเทศไทยไม่ถูกต้องตามกฎหมายและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และกรณีเด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าประเทศไทยถูกต้องตามกฎหมายและภายหลังตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ให้นำประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาดำเนินการ โดยยึดแนวทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

6.1 กรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเด็กและหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยเหลือเด็กหรือหญิงต่างด้าวออกมาจากสถานการค้าประเวณีหรือสถานบริการหรือสถานที่อื่นใดให้รีบสอบปากคำเด็กหรือหญิงนั้นไว้เป็นพยานไว้ก่อน ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 โดยทันที แม้การสอบสวน จะยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม ในการสอบปากคำดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่เข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำด้วยก็ได้

6.2 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการค้าเด็กและหญิงซึ่งเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ซ่อนเร้น ให้เข้าพักอาศัย ใช้อุบายล่อลวง ชูเชื้อ ทุ้อทุ๊ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือผู้ที่ใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ซึ่งเด็กหรือหญิง ผู้ประกอบกร การ ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการ ผู้ควบคุม หรือผู้จัดให้เด็กหรือหญิงกระทำการหรือยอมรับการกระทำใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และผู้ที่เป็นลูกค้าใช้บริการทางเพศกับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในสถานการค้าประเวณี อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้ถืออายุเด็กในขณะที่ความผิดเกิดครั้งแรก และหากความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี แต่พบการกระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดเมื่อเด็กอายุเกิน 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำเป็นผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

กรณีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดำเนินการตามกฎหมายแรงงานด้วย รวมทั้งปฏิบัติต่อเด็กและหญิงต่างด้าวนั้นในฐานะที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ตามการวินิจฉัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

6.3 หลังสอบปากคำเด็กหรือหญิงต่างด้าวที่ตกเป็นผู้เสียหายให้พนักงานสอบสวนเสนอต่อพนักงานสอบสวนเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ดำเนินการผ่อนผันตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 และดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวส่งตัวเด็กหรือหญิงต่างด้าวขึ้นไปอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดเห็นชอบ และให้สถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์แล้วแต่กรณี จัดให้มีการตรวจร่างกายเด็กและหญิงทุกกรณี

ในกรณีที่การสอบปากคำไม่แล้วเสร็จภายใน 24 ชั่วโมง ก็ให้ส่งตัวเด็กและหญิงเข้าอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองและศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดเห็นชอบ หากจังหวัดใดไม่มีสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ดังกล่าว ให้จัดหาสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย โดยความเห็นชอบของศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด

6.4 ในกรณีที่ไม่มีหลักฐานแสดงตัว หรือมีเหตุอันควรสงสัยในความถูกต้องแท้จริงของเอกสารแสดงตัว ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบกับสถานทูต หรือสถานกงสุลที่บุคคลนั้นอ้างว่าเป็นพลเมืองของประเทศนั้น แล้วแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ

การตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ใน 9 จังหวัดภาคเหนือให้ตรวจสอบกับสถานกงสุล ณ จังหวัด เชียงใหม่ได้ด้วย

6.5 ในกรณีเด็กและหญิงต่างด้าวที่อ้างว่าอายุเกิน 18 ปี แต่ไม่มีหลักฐานแสดงตัว หรือมีหลักฐานแสดงตัวแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการปลอมแปลงแก้ไขหลักฐานแสดงตัวนั้น หรือมิใช่หลักฐานแสดงตัวที่ออกให้กับบุคคลนั้น และมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กหรือหญิงนั้นอายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีการตรวจร่างกายเด็กหรือหญิงนั้น

ทางการแพทย์โดยการตรวจฟันหรือตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่นใด เพื่อวินิจฉัยว่าเด็กหรือหญิงข้ามชาตินั้นอายุเกิน 18 ปี หรือต่ำกว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้จัดให้มีการตรวจ ให้ประสานผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว

6.6 ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์สอบถามข้อเท็จจริงเบื้องต้นโดยละเอียดจากเด็กหรือหญิงต่างด้าวที่ตกเป็นผู้เสียหาย และดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ และประสานงานส่งข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวน เพื่อประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

สำหรับกระบวนการบำบัดฟื้นฟูขั้นต้น รวมทั้งการสอบหาสาเหตุการค้าประเวณีในประเทศไทยหรือมาประกอบอาชีพอื่น เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องซักถามและรวบรวมข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบสภาวะทางด้านจิตใจและสังคมของเด็กและหญิง และส่งให้หน่วยงานของประเทศต้นทางดำเนินการช่วยเหลือหลังจากส่งกลับ

6.7 การสอบปากคำเบื้องต้น การสืบสวนสอบสวน การสืบพยานในศาล ให้พนักงานสอบสวนประสานแจ้งสำนักงานพัฒนาลังคมและสวัสดิการจังหวัดหรือองค์กรเอกชนหรือสถานทูต ให้จัดหาหรือประสานให้เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและหญิง ซึ่งได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ และล่าม แล้วแต่กรณีเข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำเบื้องต้น การสอบสวน และการสืบพยานในศาลด้วย

6.8 การสอบปากคำเบื้องต้น การสืบสวนสอบสวน การสืบพยานในศาลจะต้องรีบดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว และต้องส่งเด็กและหญิงต่างด้าวนั้นกลับประเทศต้นทางทันที หากมีความจำเป็นต้องกักตัวเด็กและหญิงไว้ระยะหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ก็สามารถทำได้แต่ต้องรีบดำเนินการอย่างไม่ชักช้า โดยให้เด็กหรือหญิงต่างด้าวนั้นอยู่ในความดูแลของสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาลังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รับรองและศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดเห็นชอบ

6.9 ในระหว่างที่เด็กหรือหญิงต่างด้าวนั้นอยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาลังคมและสวัสดิการ ให้จัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสมก่อนส่งกลับประเทศ โดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการดำเนินการตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ก่อนส่งกลับประเทศ และในกรณีเด็กและหญิงต้องอยู่ในความดูแลเป็นระยะเวลานาน อาจจัดให้มีการฝึกอาชีพได้ตามความเหมาะสม

กรณีเด็กและหญิงอยู่ในความดูแลขององค์กรเอกชน ให้องค์กรเอกชนปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่ง

6.10 มิให้ถือว่าสถานที่ที่ดูแลเด็กและหญิงของกรมพัฒนาลังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองและศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดเห็นชอบ เป็นสถานที่คุ้มครองบุคคลตามอำนาจของพนักงานสอบสวนหรืออำนาจศาล

การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองในการให้ที่พัก อาหารและการเดินทางแก่พยาน และเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ในบันทึกข้อตกลงนี้

6.11 ในกรณีไม่ทราบสัญชาติของเด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้ยึดหลักเกณฑ์การพิจารณาภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นลำดับแรก หากสถานทูต สถานกงสุลหรือรัฐบาลประเทศต้นทางไม่ยอมรับ จึงให้ใช้การพิสูจน์สัญชาติแทน

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะระบุภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ของเด็กและหญิงต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องรวบรวมพยานหลักฐานหรือถามปากคำเด็กหรือหญิงพร้อมทั้งบันทึกไว้ เพื่อค้นหารายละเอียดสำหรับใช้ในการพิสูจน์

6.12 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดน องค์การเอกชน และกระทรวงการต่างประเทศประสานงานกันเพื่อทราบข้อมูลของเด็กและหญิงต่างด้าวและรายละเอียดหรือพยานหลักฐานที่จะเป็นประเด็นนำสืบหาตัวผู้กระทำผิดแจ้งให้กับประเทศต้นทางรับไปดำเนินการกับผู้กระทำผิดต่อไป เพื่อเป็นการทำลายขบวนการค้าเด็กและหญิงในประเทศต้นทางอีกทางหนึ่ง

6.13 ให้สำนักงานตรวจตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศ และองค์การเอกชน ประสานงานกันในการส่งกลับเด็กและหญิงต่างด้าวไปยังภูมิลำเนา โดยให้ประสานสถานทูต ด่านตรวจคนเข้าเมือง หน่วยงานภาครัฐ และองค์การเอกชนของประเทศต้นทางมารับตัวไป และให้การดูแลให้กลับมายังประเทศอีก พร้อมทั้งให้ข้อมูลและรายละเอียดที่จะเป็นประเด็นนำสืบไปให้ด้วย

7. แนวทางปฏิบัติกรณีเด็กและหญิงที่มีได้มีสัญชาติไทยแต่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

กรณีเด็กและหญิงซึ่งเป็นบุคคล 15 กลุ่ม ที่กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้ ซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ให้นำประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาดำเนินการโดยยึดแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

7.1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า เด็กและหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยเหลือเด็กหรือหญิงออกมาจากสถานการค้าประเวณีหรือสถานบริการหรือสถานที่อื่นใด ให้รีบสอบปากคำเด็กหรือหญิงนั้นไว้เป็นพยาน และประสานพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการสืบพยานไว้ก่อน ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 โดยทันที แม้การสอบสวนจะยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม

ในการสอบปากคำดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่เข้าร่วมรับฟังการสอบปากคำด้วยก็ได้

7.2 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในการค้าเด็กและหญิงซึ่งเป็นผู้ที่เป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป ซ้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้น ใช้อุบายล่อลวง ชูเชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมหรือผู้ที่ใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใดซึ่งเด็กหรือหญิง ผู้ประกอบการ ผู้ดูแลบริหารจัดการกิจการ ผู้ควบคุม หรือผู้จัดให้เด็กหรือหญิงกระทำการหรือยอมรับการกระทำการใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และผู้ที่เป็นลูกค้าใช้บริการทางเพศกับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในสถานการค้าประเวณีอื่นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

หลักเกณฑ์การนับอายุเด็กเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้ถืออายุเด็กในขณะที่เกิดความผิดครั้งแรก และหากความผิดเกิดเมื่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี แต่พบการกระทำความผิดเมื่อเด็กอายุเกิน 18 ปี ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กระทำความผิดแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

7.3 หลังสอบปากคำแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำเด็กหรือหญิงที่ตกเป็นผู้เสียหายนั้นส่งสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับรองและศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดเห็นชอบ

7.4 ในกรณีที่ไม่ม่มีบัตรประจำตัวบุคคลเฉพาะกลุ่ม (บัตรสี) หรือมีแต่สงสัยในความถูกต้องแท้จริงของเอกสารนั้น ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวกับกระทรวงมหาดไทยและแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานสอบสวนทราบ

7.5 ในกรณีที่เด็กหรือหญิงนั้นอ้างว่าอายุเกิน 18 ปี แต่ไม่มีหลักฐานแสดงตัวหรือมีหลักฐานแสดงตัวแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการปลอมแปลงแก้ไขหลักฐานแสดงตัวนั้น หรือมิใช่หลักฐานแสดงตัวที่ออกให้กับบุคคลนั้น และมีเหตุอันควรสงสัยว่าอายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีการตรวจเด็กหรือหญิงนั้นทางการแพทย์โดยการตรวจฟันหรือตรวจร่างกายด้วยวิธีอื่นใดเพื่อให้ทราบและยืนยันอายุที่แท้จริงของเด็กหรือหญิงนั้น ในกรณีเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้จัดให้มีการตรวจ ให้ประสานแจ้งผลการตรวจให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว

7.6 ให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสอบถามข้อเท็จจริงเบื้องต้นโดยละเอียดจากเด็กหรือหญิงที่ตกเป็นผู้เสียหายและดำเนินการ

รวบรวมข้อมูลไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ และประสานส่งต่อข้อมูลนั้นให้พนักงานสอบสวนเพื่อประกอบการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

7.7 การสอบปากคำเบื้องต้น การสืบสวนสอบสวน และการสืบพยานในศาล ให้พนักงานสอบสวนประสานแจ้งสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดหรือองค์กรเอกชนให้จัดหาหรือประสานให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและหญิง ซึ่งได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ และล่าม แล้วแต่กรณี เข้าร่วมฟังการสอบปากคำเบื้องต้น การสอบสวน และการสืบพยานในศาลด้วย

7.8 การสอบปากคำเบื้องต้น การสืบสวนสอบสวนและการสืบพยานในศาลจะต้องรีบดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเจ้าหน้าที่องค์กร ประสานงานกันในการส่งเด็กหรือหญิงนั้นกลับไปยังเขตพำนักที่กำหนดให้

7.9 ในระหว่างที่เด็กและหญิงอยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ให้จัดสถานที่ดูแลอย่างปลอดภัยและเหมาะสม โดยให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการดำเนินการตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ ก่อนส่งกลับเขตพำนักกรณีเด็กและหญิงอยู่ในความดูแลขององค์กร ให้องค์กร ให้องค์กรเอกชนปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่ง

7.10 กรณีเด็กและหญิงเป็นผู้เสียหายหรือพยานในกรณีเด็กและหญิง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยเหลือและร่วมมือกับหน่วยงานที่ดูแลและคุ้มครองเด็กและหญิงนั้นเพื่อการคุ้มครองพยาน

8. ในการปฏิบัติงานร่วมกันขององค์กรเอกชนและหน่วยราชการตามข้อตกลงนี้ ให้ทุกหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ข้อตกลง และคำสั่งต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9. ให้หน่วยงานภาครัฐขอรับการสนับสนุนเงินงบประมาณจากสำนักงานงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงนี้ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด แล้วแจ้งสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทราบ เพื่อให้การพิจารณาสนับสนุนต่อไป

10. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกระเบียบหลักเกณฑ์ภายในให้สอดคล้องกับบันทึกข้อตกลงนี้

บันทึกตกลงนี้ทำไว้ ณ วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2546